

ALLIANCE NUMISMATIQUE EUROPÉENNE

EUROPEES GENOOTSCHAP

VOOR MUNT- EN PENNINGKUNDE

FONDATEURS — STICHTERS

RENÉ DE MARTELAERE

ANTOINE VANDEN BRANDE

314, avenue Gitschotel, BORGERHOUT-ANVERS (Belgique) Tél. 39.17.51

Mai 1954

— 5 —

Mei 1954

Le bulletin de ce mois comprend 16 pages d'articles et un fascicule, soit une augmentation de 4 pages sur le volume normal des publications antérieures. Nous espérons vivement pouvoir encore répéter ce geste au cours de cette année et, si le nombre des membres reste en augmentation constante, adopter ce nombre de pages à titre définitif pour 1955.

L'ATELIER MONÉTAIRE D'ANVERS

(suite)

Sous Marie de Bourgogne (1477-1482), Anvers fut le seul atelier monétaire brabançon en activité. On frappa en ce temps des florins et des demi florins d'or de Bourgogne, des doubles et des simples briquets, des gros et demi-gros avec l'initiale M latine ou gothique. On a en outre des pièces de 9 mites avec le M gothique et la croix à double bande. La pièce de 4 mites a pour légende du revers : SIT NO-ME DNI BENEDI-CT (Que le nom du Seigneur soit béni !) C'est la première apparition d'une inscription religieuse sur une monnaie noire. La courte ou double mite a au revers : + PRO : DEO : DA : PAVPERIBVS. (Pour Dieu, donne aux pauvres).

De 1478 à 1480, la main fut remplacée comme différent par une petite tour. En 1480, la main reparut.

Pendant la minorité de Philippe le Beau (1482-1494), l'activité de la Monnaie d'Anvers fut considérable. On y produisit des florins et des demi-florins au S. André, des doubles et des simples briquets, des gros et des demi-gros avec l'initiale M, ainsi que des negenmannekens (pièce de 9 mites). On trouve en outre des pièces de 6, de 3 et d'un demi-gros avec l'écusson armorié.

En 1487, on frappe à Anvers le grand réal d'argent au buste de Maximilien et au monogramme. La légende du droit se lit : + CVSTODIAT. CATOR. OM. HVILE. S'W. S'VV (Custodiat creator omnium humilem servum suum. Que le créateur de toutes choses garde son humble serviteur). Au revers, on a : DET. TIBI. ITRIS. V' - TVT' Z I' CEL' GLORIA (Det tibi in terris virtutem et in celis gloriam, Qu'il te donne le courage sur terre et la gloire dans les cieux). Cette monnaie, appelée « denier de parement », n'est pas une monnaie usuelle, mais plutôt une monnaie de parade. Elle fut frappée aux ateliers d'Anvers et de Malines.

On fabriquait à Anvers en 1487 des doubles griffons d'argent (deux griffons assis et affrontés, tenant le briquet et le caillou de la Toison d'or) ; revers : écu à trois quartiers sur une croix. Le simple griffon porte au droit un griffon et la légende : DENARI SIMPLEX NOIATVS GRIFONVS (simple denier nommé griffon) ; revers : croix longue portant un écu à trois quartiers, DEV PL-VS AMA- QVA AR-GENTV (aime Dieu plus que l'argent).

En 1490, apparaît le double florin d'or de Bourgogne. Au droit, Maximilien, roi des Romains, debout, tenant un sceptre et un globe crucigère. Au revers : sur une croix fleuronée, l'écu de l'archiduc à huit quartiers. Cette pièce superbe fut frappée à Anvers au nombre de 595

exemplaires. Elle est l'œuvre de Jean van Nyemegen et est apparentée à l'art allemand.

Depuis 1490, on a des pièces de 4 patards avec le buste de l'archiduc sur un écusson, des pièces de 2 patards et d'un patard avec l'écu aux armes et à l'aigle, des gros et des demi-gros avec l'initiale A au milieu d'une croix, des quarts de gros, des pièces de billon de 4 et de 2 mites.

En 1492 on rencontre le florin d'or au Christ. Cette monnaie rarissime fut battue à Anvers au nombre de 1.070 pièces. Elle fait partie de la collection du Vte B. de Jonghe, au Cabinet de Bruxelles. Un second exemplaire a été trouvé en 1851 dans le duché d'Anhalt. On voit au revers le Christ nimbé, assis sur un siège gothique. Sous ses pieds, l'écu au lion brabançon.

L'or de la minorité de Philippe le Beau n'est guère abondant.

Sous le gouvernement de Philippe le Beau (1494-1506), l'activité de l'atelier d'Anvers fut d'abord assez insignifiante. On reprit en 1495 la frappe de florins d'or au S. André, et depuis 1496 apparaissent des florins au S. Philippe en buste sur un écusson. Ensuite on a des toisons d'argent ou zilveren vlies, avec la toison et deux briquets, des doubles sols, des simples sols.

En 1500, on trouve des toisons d'or ou gouden vlies avec deux lions portant l'écusson, ainsi que des florins au S. Philippe debout. Plus tard, on revient au florin et au demi-florin au buste de S. Philippe.

Depuis le 2 avril 1505 jusqu'au 6 mai 1506, on frappe des réaux d'argent aux noms et aux armes de Philippe le Beau et de Jeanne de Castille, pièces destinées à circuler en Espagne.

Un gros d'Anvers a pour différent la lettre A au centre de la croix. Sur une toison d'argent on a comme différent un lion au début de la légende. Sur un double sol, on voit un petit lion au centre de la croix. Le florin d'or Philippus porte au droit une main coupée et au revers un petit lion rampant.

Durant la minorité de Charles-Quint (1506-1515), on continua la frappe de toisons d'or, de florins au S. Philippe et de doubles sols.

Le florin d'or Philippus émis à Anvers porte la main coupée et le lion rampant. Le double sol et le sol en argent ont un petit lion au centre de la croix du revers.

En billon, on eut des doubles mites portant au droit : MO. ARGE. ARCHIDVCV. AVSTR (moneta argentosa, monnaie de billon). Au revers, on voit une croix brève portant en centre l'écu d'Autriche.

Charles - Quint (1515-1555) introduisit dans les Pays-Bas la grosse monnaie d'argent et fit l'unification complète du système monétaire.

La main coupée resta le différent de l'atelier d'Anvers jusqu'au 18e siècle.

A suivre.

F. BAILLON.

LES DIFFERENTS DES ATELIERS MONÉTAIRES

Dès qu'un Etat, a fait frapper ses monnaies par plusieurs ateliers monétaires, il s'est trouvé dans l'obligation de faire figurer sur les pièces, une marque distinctive, permettant de surveiller la fabrication, et de reconnaître éventuellement l'atelier d'ou sortaient les espèces trop légères ou défectueuses.

Rarement le nom de l'atelier est inscrit en toutes lettres. Le plus souvent, une lettre est attribuée à chaque atelier. Lorsqu'un autre système aura été employé, nous le mentionnerons avant l'énumération des Ateliers.

En ce qui concerne les Indes, les Etats d'Asie et certains Etats d'Afrique, c'est le nom de l'atelier en entier qui figure sur les monnaies, mais nous avons cru bon de reproduire les noms de ces ateliers, pour permettre aux numismates un classement plus rapide de leurs pièces.

EUROPE.

ATELIERS ALLEMANDS.

Le choix de la lettre destinée à servir de différents aux ateliers monétaires allemands dépend du rang qu'occupait dans la constitution, l'Etat ou se trouve l'Hotel des monnaies.

- A ou AA — Berlin
- B ou BB — Hanovre, atelier supprimé en 1878
- C ou CC — Francfort sur le Mein, atelier supprimé en 1880
- D ou DD — Munich
- E ou EE — Müldner-Hutte près Dresdes
- F ou FF — Stuttgart
- G ou GG — Karlsruhe
- H ou HH — Darmstadt, atelier supprimé en 1883
- J ou JJ — Hamburg

voir aussi les Ateliers Prussiens et le Maroc.

ATELIERS ANGLAIS.

- CB — Cité de Bristol vers 1558
- R et un lys — Londres en 1815 sur monnaies françaises.

voir aussi le Maroc.

ATELIERS AUTRICHIENS.

- A — Vienne de 1780 à 1872, après cette date, aucun différent
- C — Prague de 1780 à 1857
- D — Graetz avant 1805
- D — Salzburg de 1805 à 1809
- E — Karlsburg de 1780 à 1805
- F — Hall en Tyrol de 1780 à 1805
- G — Nagybanija de 1780 à 1852
- H — Gunzburg de 1780 à 1805
- S — Salzburg vers 1816
- O — ?

- Gy.F — Karlsburg 1868-1870

voir aussi la Hongrie.

ATELIERS BELGES.

- B dans un cercle — Bruxelles : sur pièces françaises de 0,50 de 1929
- R et un lys — Gand, sur monnaies françaises en 1815.

ATELIERS DANOIS.

- ALEBV — Aalborg
- AROC ou AROSEI — Aarhus
- EIDEBINI — Hedby
- HORS — Horsens
- LUD — Lund
- ODN — Odense
- ORBEZ — Orbec
- PIBR — Viborg
- RI — Ringsted
- RI et une roue — Ribe
- ROSC — Roskilde
- TOFT — Tofte
- VIBER — Viborg
- un cœur — Copenhagen

ATELIERS ECOSSAIS

- E — Edimburg

ATELIERS ESPAGNOLS

- A — Avila
- B — Burgos
- B — Barcelonne
- BA — Barcelonne
- BS — Burgos

C — Cuenca
 C couronné — Cadix
 C — Catalogne
 CA — La Corogne
 G — Grenade
 GNA — Girone
 JAEN — Jaen
 J — Jubia
 JA — Jubia
 L — Léon
 M — Madrid
 M — Mexico
 MA — Manille
 MD — Madrid
 MO — Madrid
 P — Palma
 PP — Pampelune
 S — Ségovie
 S — Seville
 SE — Séville
 T — Tolède
 TOR-SA — Tortose
 V — Valladolid
 V — Valence
 Z — Saragosse

une étoile — sur flans frappés en Espagne pour des monnaies françaises entre 1914 et 1918 (voir France).

A suivre.

J.G. FORIEN de ROCHESNARD.

LE COIN DU COLLECTIONNEUR

HET HOEKJE VAN DE VERZAMELAAR

Liste de M. J. VANDERMEER, 51, rue des Pêcheurs, BLANKENBERGHE (Belgique). Désire acheter ou échanger les monnaies belges suivantes : 2 Fr Léopold II en argent 1869 - 1 Fr Léopold II en argent 1881 - 0,50 cm Léopold II en argent 1881. Toutes trois en FDC.

Liste de M. P. GAUTIER, 23, rue d'Isly, ALGER (Algérie) : Cherche médaille belge à l'effigie de Léopold 1er 1842 - Revers : Jamais douleur ne fut plus sincère - Chambres législatives de Belgique VI Août MDCCCXLII - Dans le champ Algérie - Anvers - La Belgique dépose une couronne sur le cercueil du duc d'Orléans. Existe en argent et en cuivre, 72 mm. Je serais particulièrement reconnaissant au membre qui me procurerait cette médaille ou encore qui pourrait m'indiquer où je pourrais l'acquérir.

Liste de M.L. LECOMTE, 37, rue de la Chapelle du Curé, JEMAPPES (Belgique). Je désire vendre divers billets de banque et de nécessité allemands d'un état impeccable du temps du Kaiser et de l'inflation. Billets à vue avec prix ou liste de ceux-ci envoyée sur demande.

Liste de M. R. GOSSIAUX, 163, rue Warmonceau, Charleroi (Belgique). Je possède le V.G. et je désirerais l'échanger contre un petit médaillon convenant pour les deniers romains.

Liste de M. RENOIR, Palais Rex, Place Franklin, NICE (A.M.-France) : suis acheteur de l'écu Louis XV aux trois couronnes. Indiquer prix demandé et donner description de l'état de la pièce.

Liste de M. L.M. BJORKQUIST, Kasärnwägen 36, OREBRO (Suède) : Recherche belles monnaies du monde entier. Envoyer liste.

Liste de M. P. DRESSE de LEBIOLES, 134, avenue F. Roosevelt, BRUXELLES (Belgique) : Possède deux volumes du catalogue de la collection Weber (parus à Londres en 1925 et 1926), à savoir le tome III, première partie avec son tome correspondant de planches (monnaies grecques).

Liste de RASSE Ferdinand, 70, rue de la Gare, HEER-AGIMONT (Belgique). A échanger au plus offrant, contre des monnaies de collection belges et pays voisins, les billets de banque suivants : Allemagne : un b. de 100 Marks du 21 avril 1910, - deux b. de 20 milliards de Marks du 18 octobre 1923, - un b. de 5 Marks du 1 août 1917. - Belgique : un b. de 1 franc du 20-10-20.

NOUVELLES DES SECTIONS

SECTION D'ALGER. — réunion du 20 février 1954.

Membres présents : MM. BAILS, BARROT, BELAICHE, BOUCHE-REAU, FAURE, GAUTIER, GERMAINE, NOUVEL et RICHARD-BRUNG.

A l'unanimité, M. BARROT est nommé Président d'Honneur de la section ; la nomination de M. NOUVEL comme secrétaire est ratifiée et la parole donnée à M. RICHARD-BRUNG, créateur de la section.

Après avoir évoqué les buts généraux de l'Alliance, M. RICHARD-BRUNG s'attache à définir quel doit être l'effort de la section nord-africaine : cultiver et faire connaître la numismatique proprement nord-africaine ainsi que la richesse de nos contrées en produits entrant dans toutes les classifications de la numismatique (monnaies anciennes et modernes, européennes et orientales).

M. GAUTIER avait été prié d'apporter ses rarissimes monnaies puniques d'IKOSIM, l'Icosium des Romains, l'El-Djésaïr des Arabes, notre moderne Alger ; il nous les montre et les commente avec la bonhomme érudition qui lui est habituelle.

La réunion se termine par une conversation générale et variée ayant trait non seulement aux monnaies mais encore aux pierres gravées et à des objets d'art de diverse nature.

SECTION DE BORDEAUX. — réunion du 7 février 1954.

Membres présents : MM. BASTIDE, BRUELL, MESNARD, TAILLEFER, VACHON. Après lecture du procès-verbal de la dernière réunion, M. TAILLEFER ouvre la séance en nous parlant du parallélisme existant entre les signes héraldiques et la numismatique, suivie d'une étude de la fleur de lys, et pour finir les rapports existant entre les armoiries de la ville de Nîmes et le bronze très connu de la Colonia Nemausensis, aux têtes accolées d'Aguste et d'Agrippa.

Ensuite a eu lieu la présentation de la série de porcelaine que M. VAN ROOSBROECK a eu l'amabilité de faire parvenir à M. TAILLEFER. MM. BASTIDE et MESNARD traduisent les légendes en langue allemande des monnaies de porcelaine.

M. BASTIDE présente ensuite les catalogues de la vente Farouk, objets d'art et numismatique.

M. BRUELL met à la disposition des membres présents sa documentation sur l'histoire des remparts de Perpignan.

UNE NOUVELLE SECTION.

On nous annonce la création d'une nouvelle section de l'Alliance à Courtrai. Cette multiplication de nos sections est le gage certain de notre succès toujours plus étendu parmi les collectionneurs.

Nous attendons cependant toujours avec impatience, la naissance de la section de Paris. Nous prions le membre qui voudrait bien s'occuper de cette création de bien vouloir se mettre directement en rapport avec le secrétariat général.

EXPOSITION DU MUSÉE DE MONS

Le bureau du Tourisme de la ville de Mons organise du 16 avril au 19 septembre 1954, une exposition à la Chapelle Saint-Georges, Grand Place. Le sujet traité est : « Art Inconnu - Trésors historiques du Musée de Mons ».

Cette exposition comprendra plus de 50 stands et 250 vitrines, réunissant les collections des différents musées de Mons.

On pourra y voir entre autres 12.500 monnaies et médailles, une collection générale et locale de sigillographie, 75 gravures de différentes époques, les plus beaux exemplaires de l'époque néolithique, provenant des fouilles des mines de Spiennes, etc.

LE COIN DES CHERCHEURS

M. Joseph FLERON.

Dans son intéressant article intitulé « Comment se frappaient les monnaies avant l'invention du balancier », Monsieur DEHEZ décrivait une gravure ancienne représentant un atelier monétaire ou un atelier d'orfèvre. Cette gravure est reproduite dans l'ouvrage de J. D. Benderly : « Ce que racontent monnaies et médailles ».

Effectivement, comme le fait remarquer Monsieur DEHEZ, les ateliers monétaires nécessitaient l'emploi d'un personnel très nombreux : les documents qui nous sont parvenus le prouvent.

Or, notre gravure représente toutes les phases d'un monnayage exécutées dans un local, où travaille une équipe de huit hommes ! Ce personnel est nettement insuffisant pour être celui d'un atelier monétaire.

Cependant, le personnage principal armé d'un marteau, frappe sur deux coins entre lesquels se trouve un flan ! Aux pieds de ce même personnage, un grand plateau rempli de pièces déjà frappées ! En bas de l'estampe et à droite : un billot, un marteau et deux coins dont l'un porte des traces de gravure !

Si cette image n'est pas celle d'un atelier monétaire, elle ne peut donc représenter qu'une officine privée où se battaient soit des méreaux, soit des jetons bannaux, que l'artisan vendait ensuite au public.

Quant à la technique de la frappe des monnaies, les avis sont fort partagés : la frappe était-elle exécutée à la main ou à l'aide d'un engin qui faisait office de bélier ?

La grande majorité des auteurs opine pour le monnayage au marteau ; et pourtant je me demande comment les Romains ont pu, au 5e siècle après J.C., frapper des monnaies à froid sans l'intervention d'une force mécanique : bélier, mouton, etc.

Il serait certainement intéressant de reconstituer des coins par des procédés anciens, les coins modernes offrant trop peu de relief, et ensuite employer les deux modes de frappe.

La comparaison des résultats obtenus, avec des monnaies supposées battues dans les mêmes conditions, trancherait peut-être cette question. M. Ernest DEHEZ.

Après avoir lu l'intéressant article de M. FLERON, j'en conclus cependant que Monsieur FLERON aurait tort de se baser sur des estampes pour en conclure qu'avant le balancier les monnaies se frappaient à l'aide du marteau à main. L'image dont il parle peut très bien montrer une paire de coins qui pourraient être des poinçons qui étaient imposés à de nombreux artisans et aux corporations (balanciers, affineurs, orfèvres, etc.) et la gravure qu'il signale être l'atelier d'un de ceux-ci.

M. Joris MERTENS.

Qui possède ou qui peut indiquer l'endroit où se trouve un exemplaire du jeton suivant :

AVS : Armes avec trois coins et l'inscription : I. VAN DER VEQUEN. MARCH. A. ROTTERDAM.

Rvs : Représentation allégorique et inscription : STABILIS FORTUNA MERENTI 1607.

CHEZ DROUOT

Le 19 janvier a eu lieu à l'Hôtel Drouot, une vente de monnaies d'or dans laquelle figuraient des pièces françaises très rares et très belles.

Voici quelques prix :

Philippe IV	Petit royal d'or	H= 2	fr. 180.000,—
Philippe VI	Ange d'or	H=12	76.000,—
Louis XIII	Double louis	H=20	50.000,—
Louis XV	Double louis de Noailles	H= 6	45.000,—
—	Double louis au bandeau	H=18	20.000,—
—	Double louis vieille tête	H=21	68.000,—
Louis XVI	Double louis buste habillé	H= 2	30.000,—

La vente d'une importante collection a eu lieu à l'Hôtel Drouot les 15, 16 et 17 mars ; environ 30.000 monnaies dispersées en 648 numéros de catalogue. Voici le prix de quelques pièces d'or :

Statère d'or de Philippe II	18.000,—
— d'Alexandre	17.000,—
Darique	16.500,—
Chaise d'or de Philippe VI	20.000,—
Double Henri d'or de Henri II	37.000,—
Ecu d'or d'Henri IV	50.000,—
Louis à la Croix de Malte de Louis XIV	16.500,—
Mouton d'or de Jeanne et Wenceslas	11.500,—
Réal d'or de Charles Quint (Anvers)	9.000,—

Toutes ces monnaies étaient très belles, sans plus. Les livres se sont vendus à des prix anormalement élevés :

Babelon - Monnaies de la République romaine	21.000,—
Belfort - Monnaies mérovingiennes	29.000,—
Blanchet - Traité des monnaies gauloises	30.000,—
Blanchet et	
Diendonné - Manuel de Numismatique Française	10.200,—
Ciani - Monnaies royales françaises	14.000,—
Engel et	
Serrure - Traité de Numismatique	36.500,—
Muret et	
La Tour - Monnaies gauloises	40.000,—
Poey d'Avant	
et Caron - Monnaies féodales	30.000,—

Tous ces prix s'entendent avec 21,20 % de frais en sus.

S. BOUTIN.

UNE EXPOSITION NUMISMATIQUE A ALOST

Le dimanche 30 mai s'ouvrira à Alost, dans la salle du Beffroi, une exposition numismatique organisée par notre membre Monsieur Pierre CLOTMAN. Nous ne pouvons qu'applaudir à pareille initiative, susceptible d'intéresser de nombreuses personnes et d'attirer vers la numismatique plusieurs sympathisants.

Cette exposition durera du 30 mai au 6 juin et les heures d'ouverture en sont pour le dimanche 30 mai de 11 à 12.30 h. et de 14 à 18 heures, tandis que tous les jours suivants, elle sera accessible au public de 9.30 à 12.30 h. et de 14 à 18 h.

Nous ne doutons pas que plusieurs membres bruxellois, anversoïis, gantois n'hésiteront pas à faire le déplacement pour appuyer cette propagande méritoire et pour la numismatique et pour notre groupement.

AVIS IMPORTANT AUX MEMBRES

A la suite de diverses contestations intervenues — certains membres prétendant être inscrits alors qu'aucune inscription n'est parvenue au

service intéressé — le département FDC prie les membres de bien vouloir renouveler leur inscription. Une simple carte postale suffit. Nous demandons à tous de bien vouloir exécuter cette demande sans tarder, la nouvelle inscription étant seule valable pour l'octroi des monnaies futures. Tout membre qui ne se serait pas réinscrit sera automatiquement rayé de la liste des bénéficiaires du service. Il est également et instamment demandé de bien vouloir indiquer la section régionale fréquentée.

Pour les membres non-inscrits, nous répétons que le service FDC procure à tous ceux qui en font la demande, toutes les monnaies de Belgique et du Congo Belge, à dater du jour de leur inscription. Ces monnaies sont toutes en un état absolument FDC. Il est possible de s'inscrire séparément pour la Belgique et pour le Congo Belge. Toutes les demandes doivent être adressées à Monsieur J. M. GYSELINCK, 37, avenue Eugène Ysaye, BRUXELLES (Belgique).

Conditions : pièces inférieures à 20 francs : valeur nominale + frais d'envoi.

pièces de et supérieures à 20 francs : membres belges : valeur nominale + frais d'envoi + 5 francs belges par pièce.
membres étrangers : valeur nominale + frais d'envoi.

AVIS AUX MEMBRES

Il peut arriver qu'une erreur se produise dans l'envoi d'un bulletin, ou également que ce dernier s'égare au cours de son voyage postal.

Nous prions donc les membres qui n'auraient pas reçu leur bulletin du mois ou qui constateraient l'oubli d'un fascicule dans l'envoi, de bien vouloir en aviser le secrétariat général qui leur enverra immédiatement le bulletin manquant.

COTISATIONS 1954

Membres belges : Membre Protecteur : frs 125,-; Membre : frs 60,- à verser au CCP 55.43.31 de R. de MARTELAERE, 314, avenue Gitschotel, ANVERS.

Membres français : Membre Protecteur : frs 1.000,-; Membre : frs 500,- à verser au CCP PARIS 23.18.10 de S. BOUTIN, 7, rue des Petits-Champs, PARIS I.

Membres nord-africains : Même cotisation que les membres français, mais à verser au CCP 22.71 ALGER de M. NOUVEL, 202, rue de Lyon, ALGER.

Membres d'autre pays : Même cotisation que les membres belges à envoyer par mandat postal ou sous forme de billets de banque à R. de MARTELAERE, 314, avenue Gitschotel, ANVERS.

NOTA'S OVER DE ANTWERPSE KOPEREN NOODMUNTEN VAN 1814

Ieder verzamelaar, « die België doet », zoekt ze. Zij, die hun algemene verzameling opbouwen, kregen er reeds in handen en borgen ze veilig in hun reeksen.

Niettemin zijn en blijven die muntstukken schaars. Van de ene kant : hoe meer verzamelaars en verzamelingen, hoe meer er naar gezocht wordt. Van de andere kant verdwenen zeer veel van deze zware koperen geldstukken van 5 en 10 centiemen in de smeltkroes omwille van 't metaal : rood koper. Ten andere de meeste geldstukken van die aard en uit die periode, ondergingen hetzelfde numismatisch-fatale lot. Daar deze noodmunten een beperkte oplage en een kortstondige omloop kenden, zijn ze door dat feit alleen reeds bij de schaarse stukken te rekenen.

*

Ter inlichting voor onze verzamelaars en meer in het bijzonder voor deze uit de Scheldestad zeggen we, dat te Antwerpen twee openbare en zeer belangrijke muntenverzamelingen bestaan, die beide een keurige reeks van de thans besproken noodmunten bevatten. Een eerste verzameling maakt deel van het cultureel stadsbezit en berust in het Museum Vleeshuis. (1) Ze bevat de meest volledige reeks van die noodmunten. De tweede collectie behoort tot het Museum Mayer van den Bergh. Men vindt hierin een uitgebreide keus van die stukken, w.o. veel varianten, alle in een uitgelezen staat.

*

Voor hen, die deze koperstukken niet kennen, een korte beschrijving : Het vijftientienstuk draagt in 't midden van de voorzijde een letter N (Napoleon) of dubbele L (Lodewijk XVIII). Ze staat in twee halfronde palmtakken, die onderaan door een lint in strik worden samengehouden. Boven lezen we ANVERS, onder 1814. Op de keerzijde in 't midden : 5 CENT. Boven : MONNAIE ; onder : OBSIDIONALE.

Het tiencentienstuk ziet er uit als vorig stuk, maar met 10 CENT op de keerzijde.

Deze vijf-en tiencentienstukken zijn als dergelijke stukken uit die periode tamelijk zwaar en wegen ca. 12,5 en 25 g. Zij zijn in rood koper met een doormeter van 29 en 33 à 35 mm.

*

Waarom werden deze noodmunten uitgegeven ? In het jaar 1814 doet zich te Antwerpen een grote nood aan pasmunt gevoelen. Op 14 Maart besluit de Gouverneur-Generaal van Antwerpen, Generaal Carnot (2) tot het uitgeven van koperen noodmunten van 5 en 10 ct. De munt (het muntwerkhuis) van Antwerpen werd op 16 November 1786 gesloten op bevel van Jozef II, zoon en opvolger van Maria-Theresia. J.P. Wolschot, gewezen muntmeester van de Antwerpse munt, kreeg opdracht deze stukken te slaan.

*

De 1^e oplage werd op 8 Maart aangevat en op 1 April 1814 beëindigd. De 2^e oplage, waarvan de matrijzen gegraveerd werden door J. Van de Goor, werd eveneens door Wolschot geslagen op de mechanische pers. Ze kwam tot stand van 2 tot 18 April 1814. Deze reeks draagt als bijzonder muntteken een kleine letter W, V of R onder de grote middenletter van de voorzijde, juist boven de strik van het lint. De derde oplage werd geslagen in de werkhuizen van het arsenaal (3) en was het werk van de graveur Jean Louis Gagnepain, die er van 5 April tot 2 Mei met bezig was. Het herkenningsteken van deze uitgave is te zien op niet versleten of weinig afgesleten stukken : 't is de naam van de graveur. Hij staat op de strik, die de palmtakken verbindt.

Ziehier een overzichtelijke tabel van de verschillende oplagen :

1 8 1 4

5 centiemmen :				10 centiemmen :			
A. door J.P. Wolschot geslagen :				(data, aantal stukken en matrijs vermeld)			
8 - 12/III	180	1 ^e		12 - 15/III	3.500	1 ^e	
15 - 19/III	2.820	2 ^e		16 - 19/III	4.000	2 ^e	
29/III - 1/IV	6.000	2 ^e		20/III - 1/IV	28.500	3 ^e	
				1 - 12/IV	65.688	4 ^e	
B. door J.P. Wolschot geslagen met matrijzen door J. Van de Goor gegraveerd :							
2 - 6/IV	4.296	3 ^e		20 - 22/IV	20.000	1 ^e	
6 - 9/IV	7.000	4 ^e		22/IV - 2/V	52.760	1 ^e	
10 - 18/IV	1.000	2 ^e					
C. door Jean Louis Gagnepain geslagen in het arsenaal :							
5 - 20/IV	16.800	1 ^e		5 - 20/IV	18.000	1 ^e	
20/IV - 2/V	31.300	2 ^e		20/IV - 2/V	35.000	2 ^e	
TOTAAL AANTAL STUKKEN							
5 centiemmen : 69.396				10 centiemmen : 227.448			

De ondervinding bevestigt deze getallen : de stukken van 5 centiemmen zijn veel schaarser, dan die van 10 centiemmen. De muntenverzameling Ter Bruggen, die Antwerpen rond 1874 aankocht, bevat 63 stukken van deze uitgaven (van Nr 672 tot 735). Vele ervan zijn proefslagen in lood, tin, geel koper of zilver en vertonen afwijkingen in tekstschikking of variërende lettertypen.

Over deze verschillen hopen wij een volgende maal ook één en ander te schrijven.

PITTOORS P.F.J.

* * *

(1) De stad Antwerpen bezit een prachtcollectie munten, een munten-cabinet waardig! Daaronder is een gespecialiseerde verzameling van munten en medailles te Antwerpen geslagen of betrekking hebbend op haar geschiedenis. Het fonds van deze verzameling werd verkregen door aankoop van de collectie Ter Bruggen. De stad Antwerpen drukte er een catalogus van : « I / Histoire métallique d'Anvers / catalogue / de la / Collection Ter Bruggen / Monnaies / méreaux, jetons, médailles, / plaques & empreintes. / Propriété de la ville d'Anvers / 1874-1875 / Prix : fr. 1,50 »

In deze brochure van 112 blz. worden 1541 nummers opgesomd met enkele bijzonderheden. De tekst ervan werd verzorgd door de gekende Antwerpse numismaat en verzamelaar Fréd Verachter.

De verzameling Ter Bruggen vangt aan met een denier van Henri I, hertog van Brabant (1190-1235). Het deel van de munten eindigt met de laatste uitgaven van de Antwerpse Munt van 1752, waarna de noodmunten van 1814 worden opgesomd.

Sindsdien groeide het numismatisch bezit der Stad nog gestadig aan. Zo kreeg zij voor enkele jaren de collectie Schepens, een verzameling munten en medailles uit China. 't Is een zeer uitgebreid en zeldzaam geheel, enig in de wereld.

Munten en penningen van het buitenland zouden ondergebracht worden in het Ethnographisch Museum van de Stad, waarvan de opening binnen afzienbare tijd zal plaats vinden.

Een derde belangrijk deel van het stadsbezit wordt gevormd door de verzameling van 758 Griekse, Romeinse, Gallische en Byzantijnse munten in goud, zilver en brons, door wijlen P. Michaux aan het Rubenshuis nagelaten.

De Heer Smekens, conservator van de oudheidkundige musea te Antwerpen, zei tijdens een voordracht in deze stad, in de loop van de

maand December 1953 gehouden, dat men tot nog toe voor het geheel der verzameling munten en medailles in Antwerps bezit nog niet tot een volledige beschrijving of catalogisering is gekomen. Op het terrein van de numismatiek blijkt dus in de Musea nog veel werk te doen en is nog wel nieuws te verwachten.

(2) Benevens deze munten als herinnering aan Generaal Carnot, hebben wij te Antwerpen de Carnotstraat, die voert van het Station naar het St. Willebrorduskwartier en Borgerhout. In de Carnotstraat, vooraan, in het smalle steegje naast de Ommeganckstraat, hangt een gedenksteen. In het hofje voor de St. Willebrorduskerk (Kerkstraat) ligt een gedenksteen, aldaar geplaatst in 1950. Niet ver vandaar is een openbare plaats « Het Laar », alwaar het standbeeld staat van voornoemde generaal. Het werd er opgericht uit dankbaarheid, omdat hij de omringende agglomeratie spaarde van sloping en oorlogsvernieling. Verdere gegevens hierover vindt men in de « Geschiedenis van Borgerhout » door Fl. Prims, uitgegeven te Borgerhout in 1936.

(3) Het arsenaal te Antwerpen, bevond zich toen bij het Hopland-Schuttershofstraat. We hebben nu op de gronden, waar het eens stond, de grote plaats van de openbare morgengroentenmarkt, na de middag ook ruime parkeerplaats.

P.P.F.J.

EEN LOFWAARDIG INITIATIEF

In het verslag over de puike tentoonstelling door de Afdeling Gent in 1952 georganiseerd staat er als besluit de vraag : « Welke afdeling richt de volgende tentoonstelling in ? » (maandblad Juli 1952, blz. 92).

Wij vernemen nu dat deze eer niet te beurt zal vallen aan één van onze gewestelijke afdelingen, maar dat ons medelid, de Heer Pierre CLOTMANS, 10 Korte Nieuwstraat te AALST aldaar een numismatische tentoonstelling zal inrichten. Gaarne hebben wij hem hiervoor alle mogelijke steun van het Genootschap toegezegd en hieronder volgen dan de praktische inlichtingen.

STAD AALST

NUMISMATISCHE TENTOONSTELLING

in de ZAAL VAN HET BELFORT

van 30 Mei tot en met 6 Juni 1954

De tentoonstelling zal toegankelijk zijn :

Op Zondag 30 Mei van 11 tot 12.30 en van 14 tot 18 u.

De andere dagen van 9.30 tot 12.30 en van 14 tot 18 u.

Wij wensen aan ons actief en verdienstelijk medelid, de Heer Pierre CLOTMAN, dat zijn persoonlijke inspanning succesrijk moge bekroond worden. Wij hopen dat deze tentoonstelling druk bezocht zal worden en dat er een grote propaganda moge van uitstralen ter bevordering van de numismatiek en voor ons Genootschap.

Met de meeste aandrang roepen wij onze leden op deze tentoonstelling te gaan bezichtigen. Van Brussel, van Gent en zelfs van Antwerpen uit moet het mogelijk zijn een reisje naar Aalst te ondernemen om aldus een ware blijf van belangstelling te geven voor dit lofwaardig initiatief.

Het Comité.

VALSMUNTERIJ

Schrik van de Muntenverzamelaars

(Vervolg 6)

BIBLIOGRAPHIE (Laatste Deel)

28. Hans Kels als Konterfetter (mit 2 Tafeln und 24 Abbildungen) in « Monatsberichte über Kunst und Wissenschaft » - München 1903.
29. Die Kunst falsche Münzen zu erkennen (mit Tafeln).
Loos G. B. - Berlin - 1828.
30. Een praatje over valse munten in Nederland verschenen rond 1898.
Mej. M.G.A. de Man.
31. Les contrefaçons de Grönsfeld et de Reckheim, à propos du procès d'un faux monnayeur.
Bon de Chestret J. in « Revue Belge de Numismatique » - 1884.
32. Contrefaçons des Monnaies de Charles VI par Jean Sans-Peur, duc de Bourgogne, Comte de Flandre.
L. Deschamps de Pas - Paris - 1867.
33. Falschmünzer am Werk. (Een repotage! ?)
geïllustreerd artikel in het weekblad : « Die 7 Tage » - 28 Okt. 1949.
34. The false Shekels.
G.F. Hill - Londen - 1920.
35. Counterfeiting of Currency.
M.G. Weston in « The New Zealand Numismatic Journal » - vol. 5 - N° 3 - 1949.
36. Banknote Reporters and Detectors : 1826-1866.
Dillistin William H. (N° 114 van de reeks : « Numismatic Notes and Monographs » - New York - 1949).
37. Les tétradrachmes fourrées du trésor de Pithon.
Jungfleisch Marcel in « Numismatic Circular » - Dec. 1949.
38. Falsifikat eines Guldenhalers von 156.-
vermeld in een Baseler Kataloog van 1899.
39. Die unächtheit der jüdischen Münzen.
Tychem O.G. - 1779.
40. Moneta e la falsa monetazione.
Mannuci V. - Milano - z.j.
41. Fälschungen Makedonischen Münzen - I/IV - zusammen 13 Tafeln
Gaebler H. - 1931/1937.
42. Die Beckerschen falschen Münzstempel in ausführlichen Verzeichnissen.
A. Von Steinbüchel - 1836.
43. A Gilded 5 shilling piece passed ad 5 L.
in « Numismatic Circular » - London - Jan. 1950.
44. Bericht von Fälschen Münzern...
Colln bey Peter Marteau in Jahr 1692.
45. Verzeichnis von griechischen falschen Münzen welche aus modernen Stempeln geprägt sind.
Friedländer J. - 1883.
46. Handschrift : Münzbuch aus der heraldischen Bibliothek von Tyroff, enthaltend ein Verzeichnis allen gangbaren und falschen Münzen, so von 1693-1761 verausgabt wurden. (Handschrift etwa 1762, mit 307 Abbildungen ; - die Bibliothek Tyroff kam in 1875 zum verkauf).
47. Caerte of Lijste (deze werd herhaaldelijk uitgegeven) : Inhoudende de prijs van elck Marck, once, Engelschen ende Aes Troys gewicht van alle de specien van gout of silver, zijnde verboden, te licht, ofte seer versleten ende oversulx gehouden voor billioen.
Gedrukt bij Hieronymus Verdussen te Antwerpen 1621 (belangrijk om de grote hoeveelheid nagemaakte stukken).
48. Napoléon faux monnayeur.

Me Jean Michel in « Bulletin de la Société d'Etude pour l'Histoire du Papier-Monnaie » - 7e année - 1952.

49. Les faux monnayeurs nazis.
Major George McNally avec la collaboration de Frederic Sondern in « Sélection du Reader's Digest » - Août 1952.
50. Valse munten uit de 16e eeuw.
J. De Koning in « De Geuzenpenning » - 4e jaar - N° 1 - Jan. 1954.
51. Porcelain vervalsingen.
M.N. in « De Schakel » (Internationaal Tijdschrift voor Verzamelaars van Munten en Medaillen van Meissen) Nr 1 - 2e jaargang - Jan. 1954.

PITTOORS P.F.J.

BELANGRIJK BERICHT VAN DE FDC-DIENST

Verschillende betwistingen zijn ten overstaan van deze dienst opgezien. Zekere leden beweerden zich te hebben laten inschrijven, terwijl hun inschrijving nooit toegekomen was. Om klaarheid in deze verwarring te scheppen verzoekt de FDC-DIENST de belanghebbende leden hun INSCHRIJVING te willen HERNIEUWEN. Een berichtje per gewone briefkaart volstaat hiertoe. Wij vragen aan de leden die voor deze dienst in aanmerking wensen te komen, aan dit verzoek onverwijld gevolg te willen geven. In de toekomst zullen enkel de hernieuwde inschrijvingen in aanmerking komen en zullen de leden, die zich niet lieten herinschrijven, automatisch van de oude lijsten afgevoerd worden. Met nadruk vragen wij ook desgevallend te willen vermelden van welke gewestelijke afdeling men de vergaderingen gewoonlijk bijwoont.

Voor de nieuwe en nog niet ingeschreven leden herhalen wij dat deze dienst aan de inschrijvers alle nieuwe stukken van België en van Belgisch Kongo bezorgen kan, van de datum van inschrijving af. Deze stukken zijn absoluut FDC. Het is ook mogelijk zich te laten inschrijven voor België of voor Belgisch Kongo afzonderlijk. Alle aanvragen moeten gericht worden tot de Heer J.M. GYSELINCK, Eugène Ysayelaan 37 te Brussel.

VOORWAARDEN :

Stukken van minder dan 20 Fr. : nominale waarde + verzendingskosten.

Stukken van 20 Fr. en meer : 1) voor Belgische leden : nominale waarde + verzendingskosten + 5 Fr per stuk (voor administratieve lasten).
2) voor Nederlandse leden : nominale waarde + verzendingskosten (vrij van administratieve lasten ten titel van propaganda en als aanmoediging om de Belgische munten te verzamelen).

WIE KAN HIER HELPEN

Wie bezit of wie weet waar er een gaaf exemplaar berust van volgende legpenning :

Vz : Wapen met drie hekken en de inscriptie : I. VAN DER VEQUEN. MARCH. A. ROTTERDAM.

Kz : Allegorische voorstelling en inscriptie : STABILIS FORTUNA MERENTI. 1607.

Alle mogelijke inlichtingen desaan gaande zijn te richten aan J. Mertens, Tentoonstellingslaan 52, Antwerpen.

EEN BELANGRIJKE TENTOONSTELLING TE BERGEN

Luidens een mededeling van het Ministerie van Openbaar Onderwijs, Algemene Directie van de Opvoedende Diensten en de Culturele Betrekkingen (circulaire dd. 18 Februari 1954, Ref. Nr. 146.6-660), gericht aan de onderwijsinstellingen van het land, alsmede aan de jeugdgroeperingen en de werken voor volksopvoeding, wordt er in de hoofdplaats van Henegouwen een grote tentoonstelling ingericht. Ter informatie laten wij hier de tekst van dit bericht volgen.

*
« Het Bureau voor Toerisme der stad Bergen, zal van 16 April tot 19 September 1954 een tentoonstelling inrichten in de Sint Joris Kapel, Grote Markt, met als onderwerp « ONBEKENDE KUNST- EN GESCHIEDKUNDIGE SCHATTE UIT DE MUSEA VAN BERGEN ».

Bedoelde tentoonstelling zal in meer dan 50 uitstalramen en bijna 250 wandvitruines, prachtige waardevolle verzamelingen groeperen, die uit de verschillende musea van Bergen werden samengebracht.

Men zal er o.m. 12.500 muntstukken en medailles, een algemene en plaatselijke verzameling van sigilographie, 75 gravures uit verschillende tijdperken, stoffen, kantwerk, oude kazuïels, honderdtallen tekeningen en gravuren van bekende meesters, de schoonste exemplaren van de neolithische lokale industrie voortkomende in het bijzonder van de neolithische mijnen van Spiennes, enz. kunnen bewonderen. »

*
Zeer belangrijk is de plaats die er aan de numismatiek op deze tentoonstelling voorbehouden wordt. We hebben ons zelfs een ogenblik afgevraagd of hier ook geen « O » te veel was als in de roman van Conscience. Vlug berekend heeft men om 12.500 munten en medailles te zien, terwijl men aan ieder stuk slechts één seconde gunt, ongeveer drie en een halfuur tijd nodig!

Wij hebben ons tot het Bureau voor Toerisme der stad Bergen gewend om meer inlichtingen te verkrijgen. Hierover zullen wij desgevallend in het maandblad van Juni nog iets laten horen. In ieder geval lijkt het ons wel interessant er van nu af aan te denken om zo mogelijk de stad Bergen in eventuele plannen voor zomerreizen en uitstappen in te lassen.

J.M.

VOOR ONZE BIBLIOTHEEK

Van ons medelid, Dr. Arnold Keller, ontvingen wij voor de bibliotheek van ons Genootschap een present-exemplaar van zijn nieuwe catalogus: « DAS PAPIERGELD DER GEFANGENENLAGER IM DEUTSCHEN REICH, IN OESTERREICH UND UNGARN 1914-1918 ».

Wij danken hem zeer hartelijk voor dit milde gebaar.

BERICHT VAN DE REDACTIE

Onderhavig maandblad omvat uitzonderlijk 16 blz. tekst in plaats van 8 en slechts één catalogusbijlage in plaats van twee. Waar het maandblad gewoonlijk in het totaal 16 blz. omvat (tekst + bijlagen), zullen wij in de mate van de financiële mogelijkheden hier nu en dan 4 blz. aan toevoegen. *Helpt ons om U meer lectuur te bieden! Werft nieuwe leden aan! Schrijft artikels!*

R.d.M. - J.M.

DAS PAPIERGELD DER GEFANGENENLAGER

In het maandblad van Februari bespraken wij zijn catalogus over het papiergeld van de tweede wereldoorlog en hierbij vroegen wij ons af hoe Dr. Arnold KELLER het klaarspeelde om met zulke korte tussenpozen zijn catalogussen uit te geven. Hij heeft ons zelf hierover de nodige ophelderingen verstrekt en schreef ons, dat hij de manuscripten sedert ongeveer 1940 begon op te stellen en ze daarna regelmatig aanvulde. Zo blijft hem nu slechts een laatste oppuntstelling door te voeren en zo verscheen nu weer « DAS PAPIERGELD DER GEFANGENENLAGER IM DEUTSCHEN REICH sowie in OESTERREICH und UNGARN 1914-1918 ».

Hoeven wij nu nogmaals te herhalen, dat aan de verzamelaars hiermede een catalogus van het allerbeste gehalte aangeboden wordt? Als gewoonlijk krijgt men in een uitgebreid voorwoord van 16 blz. over al de aspecten van de uitgaven de nodige uitleg, waarna op verdere 85 blz. de biljetten zorgvuldig gecatalogiseerd worden.

Wij raden de verzamelaars van deze biljetten met nadruk aan dit werk te kopen. De prijs bedraagt 10.60 DM. (inclusief porto en verpakking) en het is te bestellen bij de schrijver-uitgever Dr. Arnold KELLER, Berlin-Wittenau, Triftstrasse 64.

J.M.

NIEUWS UIT DE AFDELINGEN

Nadat wij in het maandblad van April reeds konden aankondigen, dat er in ZUID-WEST-VLAANDEREN ook een nieuwe afdeling in het leven geroepen werd, kunnen wij hierover thans een eerste verslag publiceren. Ook hier zal deze afdeling beslist voldoen aan de drang van onze leden om met elkaar nauwer contact te zoeken. In die zin werd er goed van wal gestoken en wij wensen deze nieuwe afdeling een voorspoedig bestaan toe.

HET COMITÉ.

ZUID-WEST-VLAANDEREN.

Zondag 7 Maart werd een grote dag voor de verzamelaars uit Zuid-West-Vlaanderen. Niettegenstaande het doorslechte weder waren er toch een twaalfstal belangstellende te Kortrijk bijeengekomen om er een nieuwe afdeling op te richten. Acht personen lieten zich verontschuldigen.

Na tot de aanwezigen enkele woorden van dank te hebben uitgesproken werd er door één der initiatiefnemers uitvoerig gehandeld over het wezen, het doel en de werking van het Europees Genootschap voor Munt- en Penningkunde. Daarna werd er onderzocht waarom het in deze streek noodzakelijk is een nieuwe afdeling op te richten en dit zonder het minste uitstel.

Besloten werd dan om de drie maanden te vergaderen en wel op 20 Juni, 19 September en 19 December, dus telkens op een Zondag om 15 u. 30 in het Hotel Grand Café, Grote Markt 8 te Kortrijk.

Met een rondvraag, het inschrijven van nieuwe leden, een drukke ruilbeurs en gezellig gekout werd deze eerste bijeenkomst besloten.

ANTWERPEN.

De maandelijksse bijeenkomst van Zaterdag 13 Maart werd bijgewoond door de Heren BOGAERTS, DE BOUVER, DE RUIJTER, HAVERMAN, HERSSSENS, MAL, MERTENS, MORIN, PUSKAS, SCHELLES, SUETENS, Taelman, THEYS, VAN ALSENOY, VANBAEDEN, VAN DER VEKEN, VAN DER WEE en VAN ROMPAEY.

De Heer Jean VAN HOUTTE, Ondervoorzitter van de Afdeling Gent, welke de spreekbeurt zou houden, was vergezeld van de Ere-Voorzitter van het Genootschap, de E.H. Aalmoezenier DE POTTER en van de Voorzitter der Afdeling Gent, de Heer MARTINY.

De Heer MERTENS richtte zich ter verwelkoming in het bijzonder tot deze leden uit Gent en onderlijnde daarbij het grote belang van de contactname tussen de verschillende afdelingen. Daarna sprak de Heer Jean VAN HOUTTE over «DE NUMISMATIEK IN DE BELLE-TRIE». Op een zeer hoogstaande wijze vatte hij in een goed gedocumenteerd overzicht samen wat hem op dit terrein het meest getroffen heeft. Fijnzinnig was zijn commentaar bij uittreksels uit de Bijbel en uit de Kikvorsen van Aristophanes. Uit de Nederlandse literatuur citeerde hij verzen van Guido Gezelle en Richard Minne en omkleedde deze met uiterst belangwekkende beschouwingen. Daarna wees hij nog op de werken van La Bruyère, René Bazin, Lamartine en Heredia, waarin ook de numismatiek ter sprake komt.

Deze voordracht viel ten zeerste in de smaak van al de aanwezigen en bij het einde drukte zij in een zeer warm applaus hun grote tevredenheid uit. Door de secretaris werd de spreker ook hartelijk bedankt.

Daarna werden nog allerlei administratieve en organisatorische aangelegenheden met de leden besproken, waarna een zeer drukke ruilzitting aanvangen kon. Een paar belangstellende aanwezigen, de Heren DE GROOTE en ROSENBRAND, lieten zich als lid inschrijven.

BRUGGE.

Op Zondag, 28 Februari, hield de nieuwe Afdeling Brugge haar tweede vergadering. Deze werd bijgewoond door de Heren BEERNAERT J., CALLEWAERT R., DENYS Ph., GUNYIS J., MAURUS W., SIMOENS L., STAES J., VANDERMEER J. en J., VAN EEGHEM H. en VANHAECKE J. Er was ook een reporter van «Het Laatste Nieuws» aanwezig en de Heer A. DIEPERINCK had zich laten verontschuldigen.

Inleidend gaf de secretaris allerlei inlichtingen, waarna het woord verleend werd aan de Heer VANHAECKE. Hij sprak over «DE BELGISCHE PROVINCIES EN HUN MUNTTEKENS». Spreker gaf een overzicht van de geschiedenis van België voor 1830. Hij weidde breedvoerig uit over de Belgische Provincies en wees er op dat in de verschillende steden ook verschillende munten uitgegeven werden. Hij wees op de munttekens die op de munten geslagen werden en haalde vele voorbeelden aan, zoals het leeuwtje voor Brugge, het engelenkopje voor Brussel en het handje voor Antwerpen. Ter illustratie van zijn voordracht toonde hij de munten in kwestie.

Als gewoonlijk werd er na de spreekbeurt nog geruild en gezellig gebabbeld. Onder de aanwezigen werden nog enkele nieuwe leden voor het Genootschap aangeworven.

UITNODIGING

Op de e.k. maandelijksse bijeenkomst van de AFDELING ANTWERPEN, welke zal doorgaan op Zaterdag 15 Mei te 15 uur stipt in een vergaderzaal van het Café «DE WITTE LEEUW», Frankrijklei 4, schuin over de Koninklijke Vlaamse Opera, zal er een spreekbeurt gehouden worden door de Heer Jacques SCHULMAN uit Amsterdam.

Hiermede nodigen wij *alle belangstellende leden* uit om de spreekbeurt van deze eminente numismaat met hun aanwezigheid te willen vereren.

Het plaatselijk Comité.